

การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

นางสุคใจ ไสสุก

005725

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

ACADEMIC ADMINISTRATION OF SECONDARY SCHOOLS IN
BANGKOK METROPOLIS

Mrs. Soodjai Saisuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสุศุใจ ไสสุก

แผนกวิชา

บริหารการศึกษ

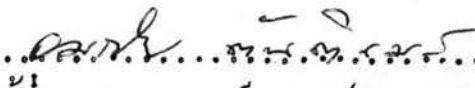
อาจารย์ที่ปรึกษา

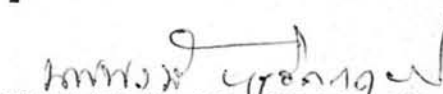
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุณย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

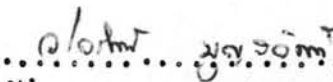
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับเป็น ส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

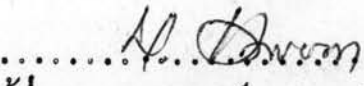

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรัชย์ คันทิเมธ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุณย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปุณณ์ เฌรยอก)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ชื่อนิสิต นางสุคใจ ไสสุก

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

แผนกวิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2521

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงภารกิจ และการปฏิบัติงานในด้านวิชาการที่เป็นจริง ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ ในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และผู้ปฏิบัติงานวิชาการ ในโรงเรียนคือ ครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 โรงเรียน แยกเป็นผู้บริหารงานวิชาการ 224 คน และผู้ปฏิบัติงานวิชาการ 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ แบบมาตราส่วน
 ประมาณค่า และแบบสอบถามปลายเปิด สร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับ
 การบริหารงานวิชาการจากหนังสือ เอกสาร และรายงานการวิจัยต่าง ๆ โดยแบ่ง
 งานบริหารวิชาการออกเป็น 11 ด้านคือ ขบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
 หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร วิธีสอนและการวางสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการ
 สอนและห้องสมุด กิจกรรมนักเรียน การนิเทศงานวิชาการ การกำหนดให้ครู-อาจารย์
 ปฏิบัติงานด้านวิชาการ การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่น การแนะแนว
 การวัดผลและการประเมิน ผลการศึกษา การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ
 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{X})
 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
 ส่วนมากแบ่งงานบริหารออกเป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายปกครอง
 แยกจากโรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่จะแบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่าย โดยเพิ่มฝ่ายบริการ
 หรือกิจกรรมนักเรียนขึ้นมาอีกฝ่ายหนึ่ง ตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการมีจำนวน
 มากกว่าผู้ช่วยฝ่ายอื่น ๆ โรงเรียนมัธยมศึกษาเปิดการสอน 8 หมวดวิชาคือภาษาไทย ภาษา
 อังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา พลานามัย ศิลปศึกษา และศิลปะปฏิบัติโรงเรียนได้
 แต่งตั้งให้มีคณะกรรมการฝ่ายวิชาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจะมีหัวหน้า
 หน่วยงานแนะแนวเข้าร่วมเป็นกรรมการฝ่ายวิชาการมากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ การมอบหมาย
 งานวิชาการให้บุคคลอื่นปฏิบัติแทน โดยมากผู้บริหารโรงเรียนมอบให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ
 ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการจะมอบให้แก่หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ที่ไว้วางใจ และหัวหน้า
 หมวดวิชาจะมอบหมายงานให้แก่ครู-อาจารย์ที่ไว้วางใจปฏิบัติงานแทน
2. การกิจและการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นจริงในโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
 กรุงเทพมหานคร ผู้บริหารงานวิชาการและผู้ปฏิบัติงานวิชาการมีความเห็นเหมือนกันว่า

มีการปฏิบัติงานวิชาการทั้ง 11 ด้าน อยู่ในระดับน้อย ยกเว้นงานด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ ด้านวิธีสอนและการวางสอน การกำหนดให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ การแนะแนว ที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความเห็นขัดแย้งกัน โดยผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติมาก แต่ครู-อาจารย์เห็นว่ามีการปฏิบัติน้อย

จากค่าเฉลี่ยโดยส่วนรวมของการปฏิบัติงานแต่ละด้าน เรียงลำดับการปฏิบัติงานวิชาการจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การกำหนดให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ การแนะแนว กระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน วิธีสอนและการวางสอน กิจกรรมนักเรียน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องสมุด หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การใช้ทรัพยากรและแหล่งความรู้ในท้องถิ่น การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ การนิเทศงานวิชาการ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร คือ ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจงานด้านธุรการมากกว่างานวิชาการ ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของครู-อาจารย์ โรงเรียนขาดการวางแผนงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู-อาจารย์ ขาดประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายปฏิบัติการ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียน และบุคลากร ชุมชนในท้องถิ่นให้ความสนใจในกิจการของโรงเรียนน้อย

Thesis Title Academic Administration of Secondary Schools in
 Bangkok Metropolis

Name Mrs. Soodjai Saisuk

Thesis Advisor Assistant Professor Noppongs Bunyajitradulya
 Assistant Professor Valairat Boonswasdi

Department Educational Administration

Academic Year 1978

ABSTRACT

Purposes of the study:

1. To study the structure of the academic administration in the secondary schools in Bangkok Metropolis.
2. To study the real academic responsibilities and practices in the secondary schools in Bangkok Metropolis.
3. To study the problems and the obstracles concerning the academic practices in the secondary schools in Bangkok Metropolis.

Research Procedures:

Samples for this study were composed of administrators, assistant administrators for academic affairs, department heads and teachers from every department in 26 selected secondary schools in Bangkok Metropolis. Samples consisted of 224 academic administrators and 400 teachers.

Instruments used in this research were questionnaires based on the principles and theories of academic administration developed from books, documents, and research reports. These questionnaires consisted of three parts: a checklist, a rating scale, and open-ended questions. Each questionnaire covered 11 areas of interest: processes in academic administration; curriculum and printed curricular materials; methods and scheduling of teaching; visual aids and library resources; student activities; supervision of instruction; assignment of teachers; use of community resources; guidance; testing and evaluation; academic planning and development. Data were analysed and reported in terms of percentages, arithmetic means, and standard deviations.

Findings:

1. The administrative tasks in most secondary schools in Bangkok Metropolis are divided into 3 parts which are academic affairs, business affairs and administrative affairs. Some schools include service or student affairs. Assistant administrators for academic affairs are: the most frequently found of all the assistant administrators. All secondary schools have 8 academic areas; Thai, English, Mathematics, Social Studies, Physical Education, Art Education, and Practical Arts. An academic committee is appointed to work with the academic administrators. The head of the guidance sectors is appointed as a member of the

academic committee in almost all cases. In the delegation of authority, the school administrators delegate work to assistant administrators, who in turn delegate it to the department heads, and the department heads might delegate some work to the responsible teachers.

2. The academic administrators and teachers in secondary schools in Bangkok Metropolis carry out tasks in 11 areas of interests to a low degree. However the academic administrator do not agree with the school teachers with regard to four of the eleven areas of interest. The administrators indicate that the process of academic administration, the methods and scheduling of teaching, the assignment of teachers, and guidance are carried out to a rather high degree, while the teachers rated them rather low.

According to the average scores, the academic administrative tasks can be ranked respectively from high performance to low, as follows: the assignment of teachers, guidance, the process of academic administration methods and scheduling of teaching student activities, visual aids and library, curriculum and printed curricular materials, testing and evaluation, use of community resources, academic planning and development and supervision of instruction.

3. The problems and the obstacles concerning the academic administration in secondary schools in Bangkok Metropolis include: The administrators pay more attention to the bussiness sector than to the academic sector. The administrators lack good human

relationships. They do not accept the opinions of most teachers. The schools lack co-operative planning, efficiency in coordination between the administrators and teachers, materials, and classroom space and shortage of personnel. The community seems to have little interest in school affairs.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราภุคย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้เอาใจใส่ แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณอาจารย์ในแผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่กรุณาออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดหรือหัวหน้าสาขาวิชา และครูอาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์สว่าง แฉวพลสง นาวาอากาศตรี ชินพงษ์ ยมาภัย ที่ช่วยเหลือในการติดต่อและเก็บรวบรวมข้อมูล ร้อยโทหญิง สุกจิต เล็กสกุล ที่ได้ช่วยเหลือในการแจกแบบสอบถาม และขอขอบคุณ อาจารย์ยอติศร ไสสุก ที่ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อจนสำเร็จ

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแก่ บิดา มารดา ครู-อาจารย์ ผู้ให้ความความรู้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

สุคใจ ไสสุก

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ฅ
รายการแผนภูมิประกอบ	ท
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ของการวิจัย	8
วิธีดำเนินการวิจัย	8
ลำดับขั้นในการเสนอขอมูล	10
2 เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
การบริหาร	12
การบริหารการศึกษา	14
การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา	18
✓ ความหมายและความสำคัญของงานด้านวิชาการ	18
✓ วัตถุประสงค์ของการมัธยมศึกษา	20
✓ คณะกรรมการบริหารงานวิชาการ	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

	หัวหน้าสถานศึกษา	23
	✓ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	27
	หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสายวิชา	31
	หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร	36
	วิธีสอนและการวางสอน	47
	วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องสมุด	54
	กิจกรรมนักเรียน	60
	✓ การนิเทศงานวิชาการ	66
	✓ การกำหนดคิคุรูปปฏิบัติงานวิชาการ	73
	การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในห้องถิ่น	77
	การแนะแนว	80
	การวัดผลและการประเมินผล	87
	✓ การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ	92
3	วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	99
	ประชากร	99
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	101
	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	106
	การเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	108
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	112
	คำับการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	112
	ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนทั่ว	113
	ตอนที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	120
	ตอนที่ 3 ภารกิจและการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียน	124
	ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการ	157

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ	162
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	162
วิธีดำเนินการวิจัย	162
สรุปผลการวิจัย	163
อภิปรายผลการวิจัย	169
ขอเสนอแนะ	183
ขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยเพิ่มเติม	190
บรรณานุกรม	191
ภาคผนวก	200
ประวัติผู้วิจัย	250

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1	ประมาณจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญศึกษาทั่วประเทศ ระหว่างปีการศึกษา 2519-2523	4
2	ลักษณะงานวิชาการแต่ละงานและจำนวนขอของแบบสอบถาม	104
3	จำนวนที่ส่งแบบสอบถามและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	107
4	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการและปฏิบัติการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ	113
5	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการและปฏิบัติการงานวิชาการ จำแนกตาม อายุ	114
6	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการและปฏิบัติการงานวิชาการ จำแนกตามเวลา ที่ปฏิบัติการสอน	115
7	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการและปฏิบัติการงานวิชาการ จำแนกตาม คุณวุฒิทางวิชาชีพ	116
8	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการที่อยู่ในตำแหน่งทางวิชาการหรือตำแหน่ง บริหารโรงเรียน	117
9	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการ จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ทางวิชาการหรือบริหารในโรงเรียน	118
10	จำนวนครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในหมวดหรือสายวิชา	119
11	การปฏิบัติงานวิชาการด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	124
12	การปฏิบัติงานวิชาการด้านหลักสูตร และเอกสารการใช้หลักสูตรของ โรงเรียน	127

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	การปฏิบัติงานวิชาการด้านวิธีสอนและตารางสอนของโรงเรียน	129
14	วิธีสอนที่ใช้ในโรงเรียน	131
15	การปฏิบัติงานวิชาการด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องสมุด ..	133
16	จำนวนห้องปฏิบัติการทางวิชาการของโรงเรียน	136
17	การปฏิบัติงานวิชาการด้านกิจกรรมนักเรียน	138
18	การปฏิบัติงานวิชาการด้านกรณีพิเศษงานวิชาการ	140
19	การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดค่าให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ ..	142
20	การปฏิบัติงานวิชาการด้านการใช้ทรัพยากรและแหล่งความรู้ในท้องถิ่น .	144
21	การปฏิบัติงานวิชาการด้านการแนะแนว	146
22	การปฏิบัติงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลงานวิชาการ	148
23	วิธีการวัดผลและประเมินผลทางวิชาการในโรงเรียน	150
24	วิธีออกข้อสอบของโรงเรียน	152
25	การปฏิบัติงานด้านการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของ โรงเรียน	153
26	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานวิชาการแต่ละด้านของผู้บริหารงานวิชาการ และปฏิบัติงานวิชาการ	155
27	แสดงจำนวนผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	238
28	จำแนกตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	238

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	แสดงสายวิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา	239
30	แสดงการมอบหมายงานวิชาการของผู้บริหารงานวิชาการใหญ่ ปฏิบัติแทน	240
31	แสดงจำนวนกรรมการวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา	241
32	รายละเอียดเกี่ยวกับความดี คำร้อยละของการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็น จริงของผู้บริหารงานวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน มัธยมศึกษา	242

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แผนการบริหารการแนะแนว	85
2	สายงานบริหารงานโรงเรียนที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร 3 ฝ่าย	122
3	สายงานบริหารโรงเรียนที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร 4 ฝ่าย	123